

Arkeologisk förundersökning 2017

Önsvala 1:17 & 1:18, fornlämning 8

HUSBYGGE

Nevishögs socken, Staffanstorps kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2017:5

Per Sarnäs

Arkeologisk förundersökning 2017

Önsvala 1:17 & 1:18, fornlämning 8

HUSBYGGE

Nevishögs socken, Staffanstorps kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk förundersökning 2017

Önsvala 1:17 & 1:18, fornlämning 8

Husbygge

Nevishögs socken, Staffanstorps kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2017:5

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Per Sarnäs

© Skånearkeologi 2017

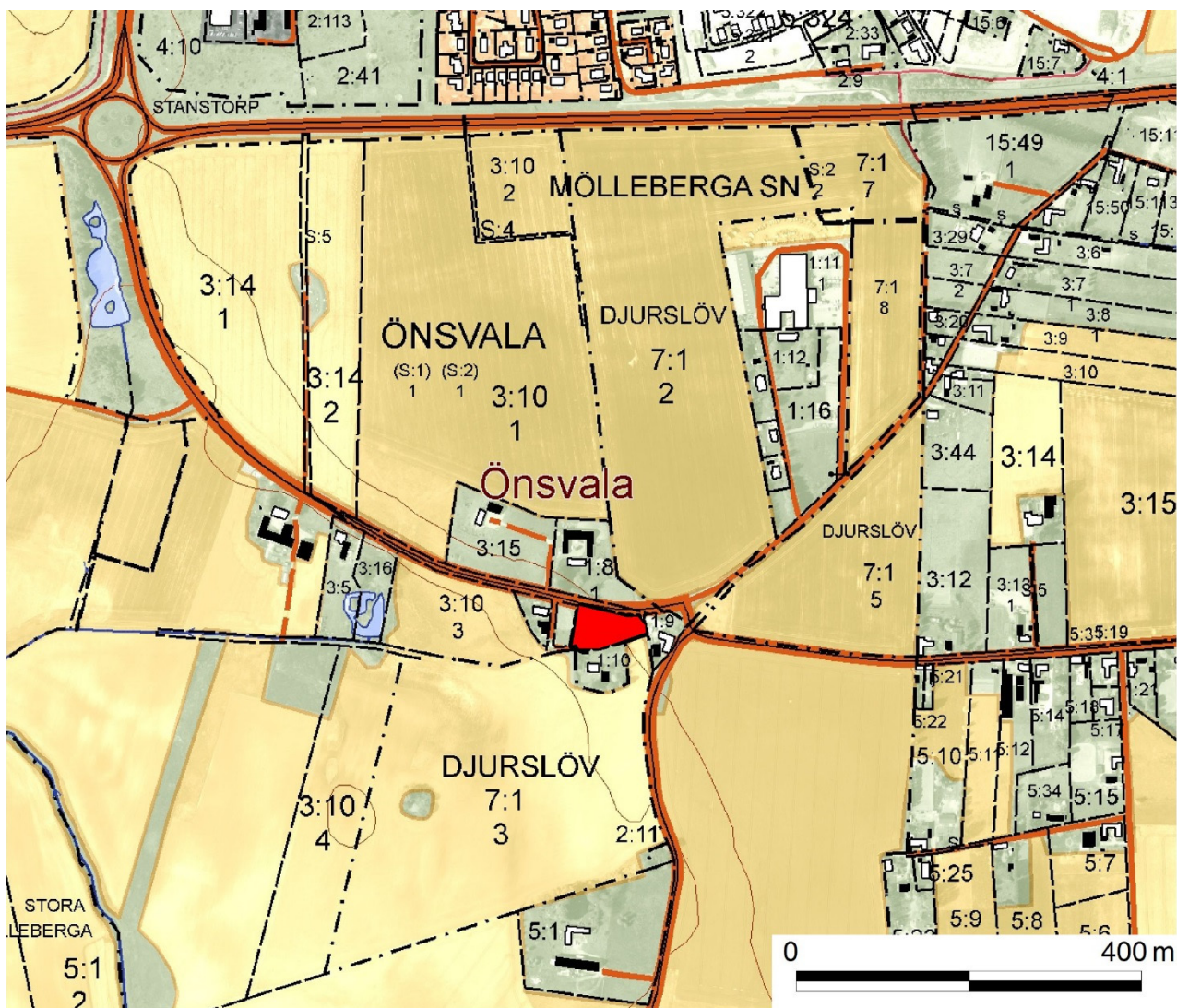
Innehåll

Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Åtgärdsförslag	8
Referenser	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över Skåne med Staffanstorps kommun markerat med blå färg.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med undersökningsområdet markerat med rött. © Lantmäteriet.

Inledning

Med anledning av ett planerat uppförande av ett enplanshus inom fastigheterna Önsvala 1:17 & 1:18 inom Önsvala historiska bytomt, beslutade Länsstyrelsen om en avgränsad arkeologisk förundersökning.

Syfte och metod

Syftet med den avgränsade arkeologiska förundersökningen var att i första hand avgöra om det förekom fornlämningar inom den yta som planeras för uppförandet av huset. I andra hand skulle förundersökningen avgränsa fornlämningen och fastställa var inom undersökningsområdet huset skulle kunna uppföras utan att beröra fornlämningen.

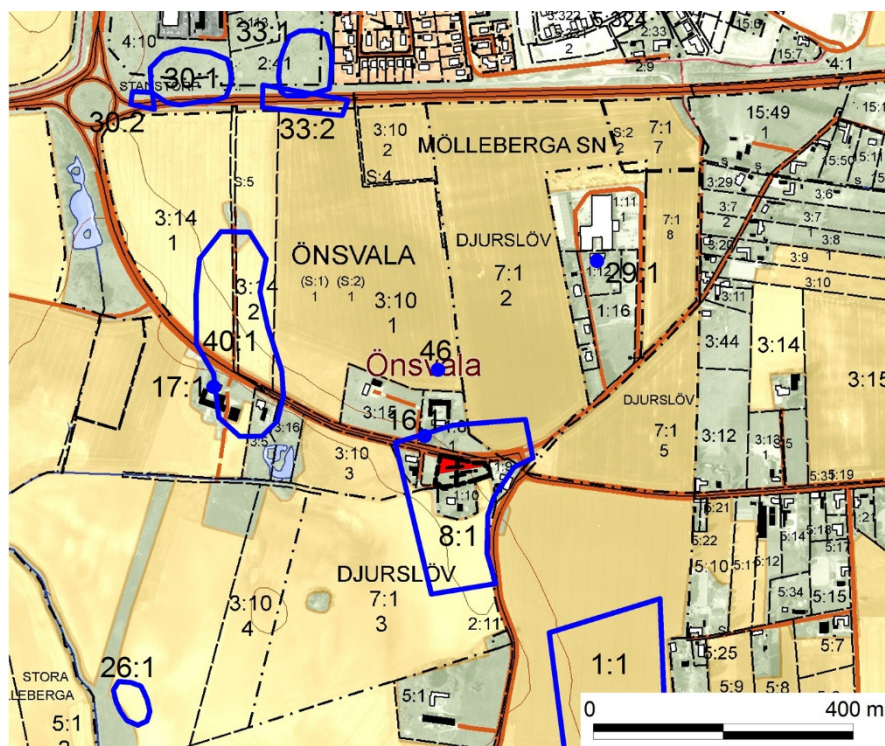
Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av sökschaktning med traktorgrävare.

Schakt och anläggningar inmättes med RTK-GNSS.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet är beläget i Önsvala by, söder om Staffanstorps, i övergången mellan slätt och backlandskap, där rikedomerna på vidsträckt våtmarker har erbjudit mycket gynnsamma förutsättningar för bosättning under lång tid. Framförallt längs Segeå och i kanten av de omgivande våtmarkerna finns flera kända boplatser.

Äldsta omnämmandet av Önsvala härrör från 1334 och då skrevs det Øthensvaræ

Figur 3. Utdrag ur fastighetskartan med de i texten beskrivna fornlämningarna markerade med blått. Samtliga fornlämningar ligger i Nevishögs socken. © Lantmäteriet.

Raä Nevishög 1:1: Grav-och boplatsområden som är undersökta och borttagna. Se RAÄ rapport 1978:3 (Wihlborg) och Ale 1970:1 (Pettersson).

Raä Nevishög 8:1: Önsvala bytomt med en utbredning av ca 225 x 100–200 m, enligt karta från 1817.

Raä Nevishög 16:1: Älvkvarnsförekomst (?) inom en yta av 0,3 x 0,2 m på ett block av granit. Granitblocket är 0,35 m högt och 0,75 x 0,6 m i plan. Älvkvarnsförekomsten utgörs av 2 älvkvarnar som har en diameter av 12–18 cm och ett djup av 2–5 cm.

Raä Nevishög 17:1: Lösfyndsamling, bestående av 1 halv skafthålsyxia med påbörjat nytt hål, 1 klumpsten med påbörjat hål, 2 tunnackiga flintyxor, 1 spetsnackig flintyxia, 1 slipad flintmejsel, 1 halvmånformig flintkniv, 3 flintdolkar samt 2 fragmentariska flintyxor. Förvaras på gården. De flesta fynden gjorda ca 400 m sydsydväst om gården.

Raä Nevishög 26:1: Boplats med en utbredning av ca 90 x 40 m. Inom området förekom en måttlig förekomst av bearbetad flinta. På platsen tillvaratogs vid 1985 års fornminnesinventering 2 kärnor, 1 stycke bränd flinta samt ett 15-tal avslag, varav flertalet med retusch.

Raä Nevishög 29:1: Fyndsamling bestående av 2 bergartsyxor, 3 tjocknackiga flintyxor, 2 tunnackiga slipade flintyxor, 1 skafthålsyxia, 1 dolkyxa i flinta, 1 fragment av slipad flintyxia samt 1 fragment av stridsyxia (?). Samlingen förvaras på gården Önsvala 1:3.

Raä Nevishög 30:1–2: Boplats som delvis är undersökt och med en okänd utsträckning. Vid arkeologisk undersökning framkom 29 stolphål och 6 gropar. Fynd av keramik och djurben. Daterad till yngre bronsålder och äldre järnålder. Vid en arkeologisk utredning påträffades strax norr om boplatsen stolphål, gropar och härdrester.

Raä Nevishög 33:1: Boplats, ca 100 x 70 m. Inom området påträffades vid en arkeologisk utredning stolphål, gropar, härdrester och 1 ränna.

Raä Nevishög 40:1: Boplats med okänd utbredning. Anläggningar i form av härdar, stolphål och gropar. Påträffades i samband med en arkeologisk utredning år 2000.

Raä Nevishög 46: Fyndplats för 144 metallföremål inom fastighet Önsvala 3:10 och Djurslöv 7:1, framkomna vid metalldetektering år 2000 och 2001. En stor del av föremålen daterades till Vendeltid.

Undersökningsresultat

Sammanlagt fyra sökschakt upptogs med traktorgrävare. Den totala matjordsavbanade ytan är 94 m². Matjordstäckets kraftigt och varierade mellan 0,5 m och 0,8 m.

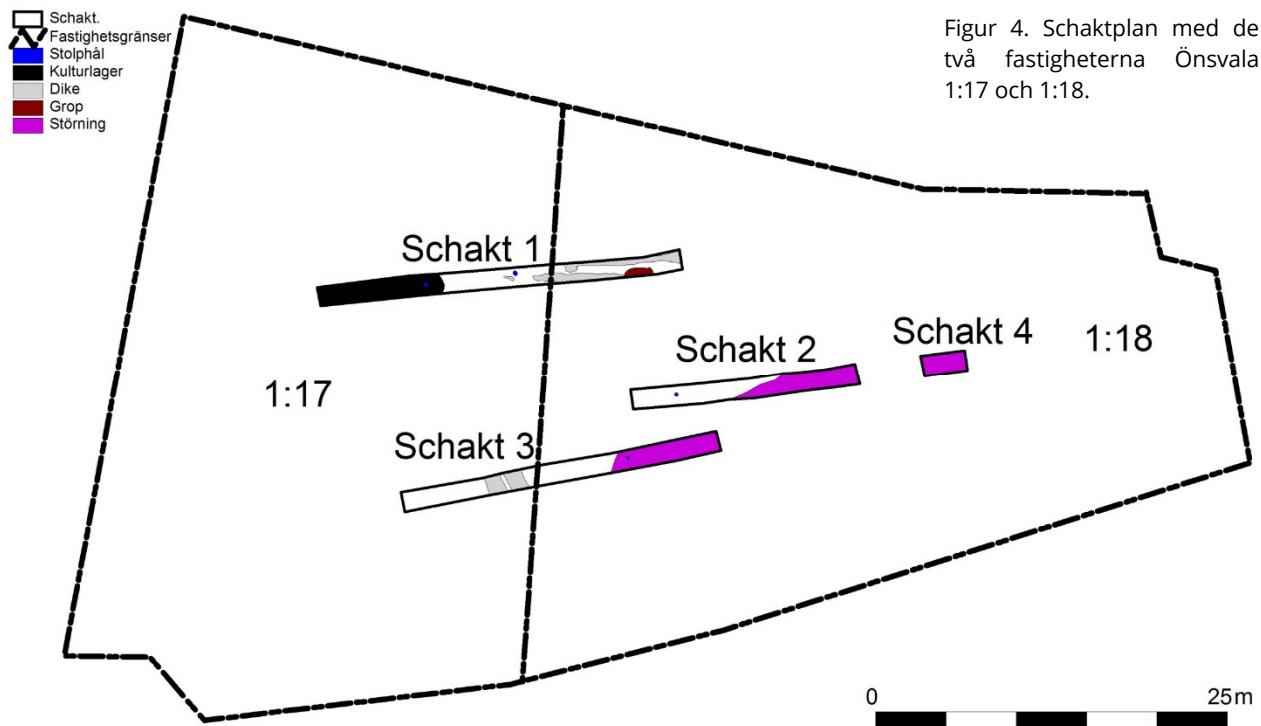
I det norra schaktet framkom 2 stolphål, 2 diken, en grop och ett kulturlager. I ett av diken påträffades två små skärvor av svartgods, troligen äldre svartgods.

I sydöstra delen av undersökningsområdet har större schaktnings- eller grävningensarbeten utförts.

Före enskiftet 1818 fanns det 5–6 gårdar i Önsvala by samt några gatehus. I dag finns bara gård nr 3 kvar i byn. Undersökningsområdet omfattar den norra delen av gård nr 3. De lämningar som påträffades i schakt 1 ligger norr om den historiska gården nr 3 och torde därför inte utgöra rester efter de på enskifteskartan synliga byggnaderna. Rester av gård nr 3 som den såg ut på enskifteskartan borde ha framkommit i schakt 2 och 3. I dessa schakt framkom endast två stolphål, 2 diken och fläckvis med lera i matjorden. Möjligen utgör detta resterna efter gård nr 3.

Det torde endast förekomma arkeologiskt intressanta lämningar i norra delen av undersökningsområdet, med en gräns någonstans mellan schakt 1 och 2.

I ett av diken i schakt 1 påträffades ett fragment av en tegelfris som kan ha suttit som ett krön på en oglaserad kakelugn.

Figur 5. I ett av diken i schakt 1 påträffades ett fragment av en tegelfris som kan ha suttit som ett krön på en oglaserad kakelugn.

Figur 6. Utdrag ur fastighetskartan med det område som föreslås bli föremål för en schaktningsövervakning markerat med röd färg. De fyra sökschakten syns som svarta streck i öst-västlig riktning. © Lantmäteriet.

Åtgärdsförslag

Antalet anläggningar var begränsat och det förekom sparsamt med fynd i ytan av dem liksom kulturlagret.

Den norra delen av undersökningsområdet bör bli föremål för en arkeologisk undersökning om man väljer att bebygga inom detta område. Med beaktande av framkomna lämningar och fyndförekomst torde en arkeologisk undersökning i form av en schaktövervakning vara tillräcklig (figur 6). Området söder om den rödmarkerade delen bör kunna exploateras utan vidare arkeologiska insatser.

Referenser

Kartmaterial

Fastighetskartan
Enskifteskarta 1818

Internetreferenser

FMIS

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-30825-2016
Skånearkeologis diarienummer 201644

Län ..... Skåne
Kommun ..... Staffanstorp
Socken .....Nevishög
Fastighet ..... Nevishög 1:17 & 1:18
RAÄ-nummer ..... Nevishög 8:1

Ekonomiska kartans blad ..... 61D 6i N
Koordinatsystem ..... Sweref 99 TM
N koordinat 6165564
E koordinat 386323
M ö.h. 11-14

Fältarbetstid 2017-01-27
Antal arbetsdagar 1
Antal arkeologtimmar 5
Antal maskintimmar 5

Undersökt yta 94

Projektansvarig ..... Per Sarnäs
Uppdragsgivare .....Ronny Öhman

Kostnader

Projektledning/admin.: 650:-
Fältarbete: 3 250:-
Rapport: 3 250:-
Tryck: 1 000:-
Resa: 160:-
RTK-GNSS: 950:-
Maskiner: 3 475:-
Summa: .....

Summa, faktisk: 12 735:-
Summa, beslutad: 17 900:-

Arkivmaterial i form av inmättningsfiler, digitala foton och handlingar i ärendet förvaras i Regionmuseet i Kristianstads arkiv.